

Zpracování deklarácí a přidělování paměti

- **Účel deklarácí**
 - pojmenování objektů
 - umístění objektů v paměti

- **Tabulka symbolů**
 - uchovává informace o objektech
 - umožňuje kontextové kontroly
 - umožňuje operace
 1. inicializaci informace pro standardní jména
 2. vyhledání jména
 3. doplnění informace ke jménu
 4. přidání položky pro nové jméno
 5. vypuštění položky či skupiny položek

Struktura tabulky symbolů

- **s jednoduchou strukturou**
- **s oddělenou tabulkou identifikátorů**
- **s oddělenou tabulkou informací**
- **uspořádané do podoby zásobníku**
- **s blokovou strukturou**

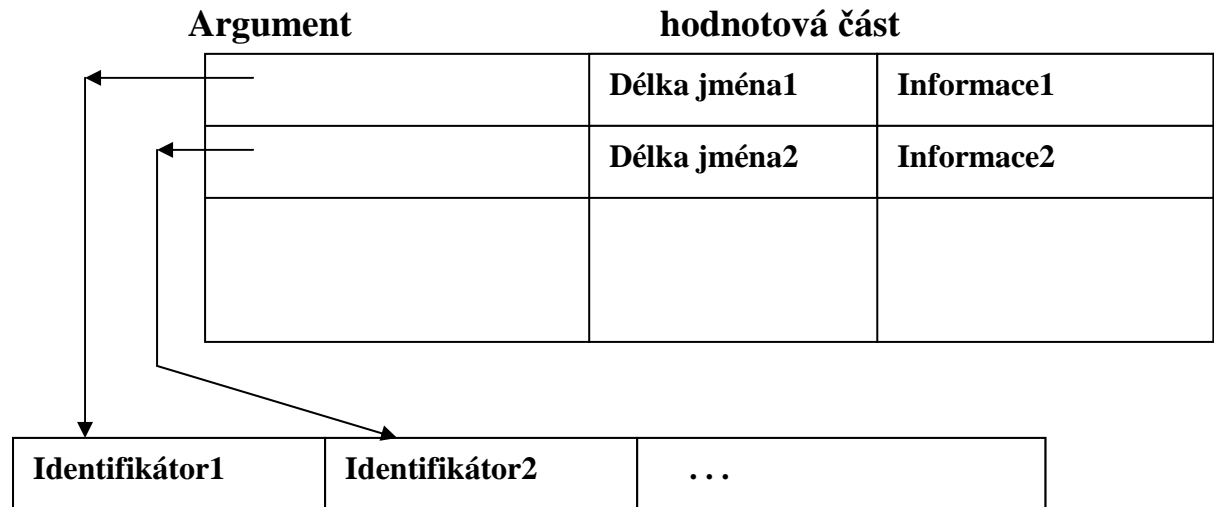
Tabulka symbolů:

Argument= jméno | hodnotová část= atributy

1.položka
2.položka
·
·
·
n-tá položka

Tabulka symbolů s oddělenou tabulkou identifikátorů (neomezená jména)

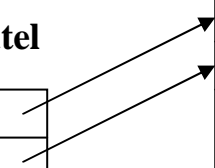
Tabulka symbolů s oddělenou tabulkou informací

Jméno **společné údaje** **ukazatel**

Vlastní tabulka symbolů

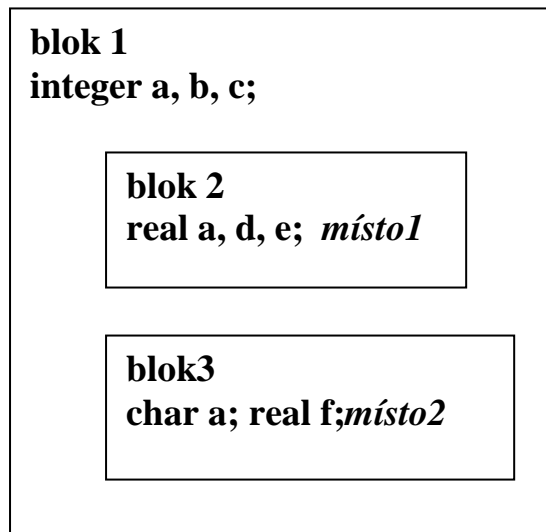
tabulka informací

Tabulka symbolů uspořádaná do podoby zásobníku (pro jazyky s blokovou strukturou).

Rozsahová jednotka je blok, modul, funkce, balík,...

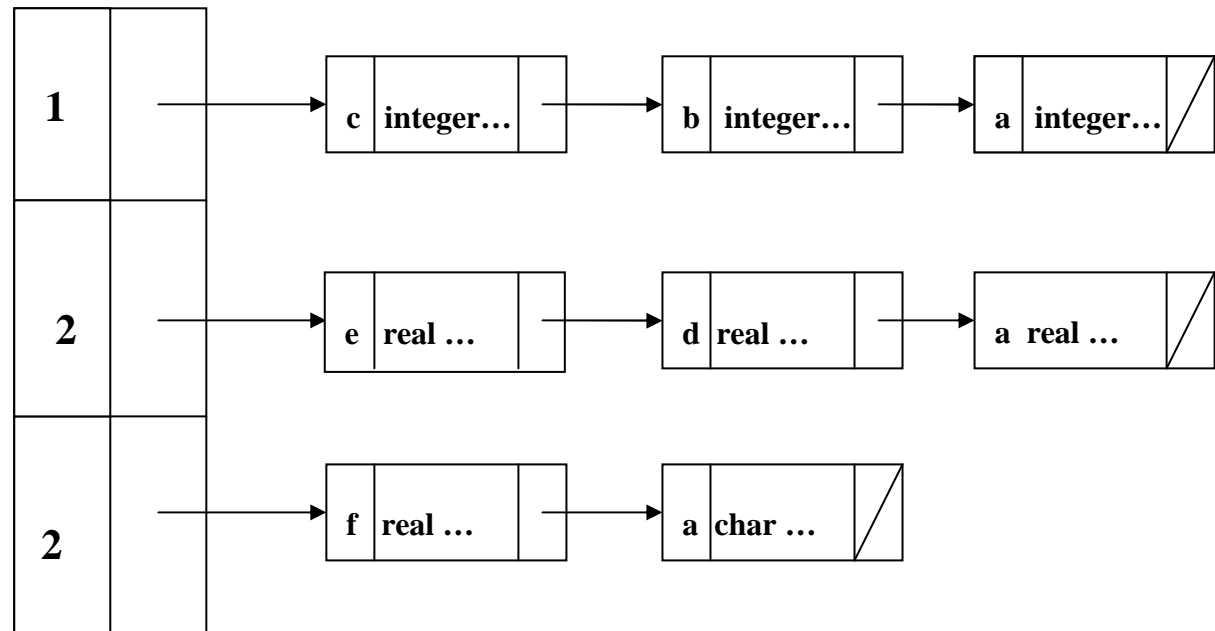
Respektuje zásady lokality

Vrchol	→	e	real, ...	↓ směr prohledávání
		d	real, ...	
		a	real, ...	
		c	integer, ...	
		b	integer, ...	
		a	integer, ...	

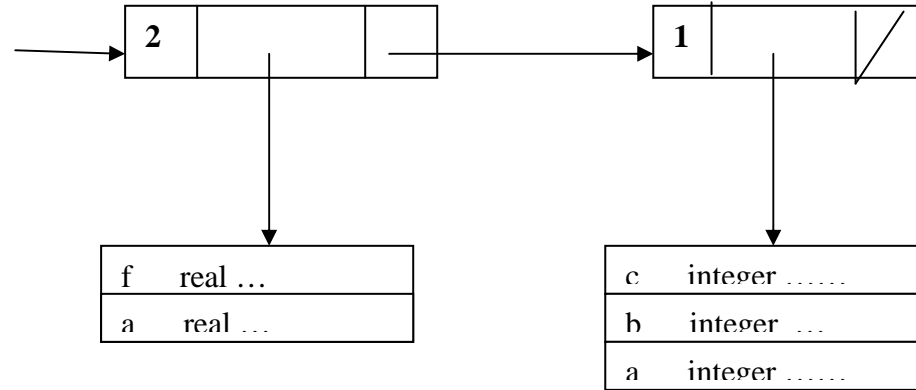
Vrchol	→	f	real, ...	↑ směr plnění
		a	character, ...	
		c	integer, ...	
		b	integer, ...	
		a	integer, ...	

Tabulka symbolů s blokovou strukturou

Překládá-li se uvnitř bloku 3:

**Začátek
prohledávání**

Diskutujte

? jak řešit případ, kdy jazyk dovoluje použít jména před jejich deklarací

? jak řešit případ, kdy jazyk dovoluje přetěžování jmen

Informace v tabulce symbolů (závisí na jazyce i způsobu překladu)

Př. pro jazyk s blokovou strukturou

1. DRUH

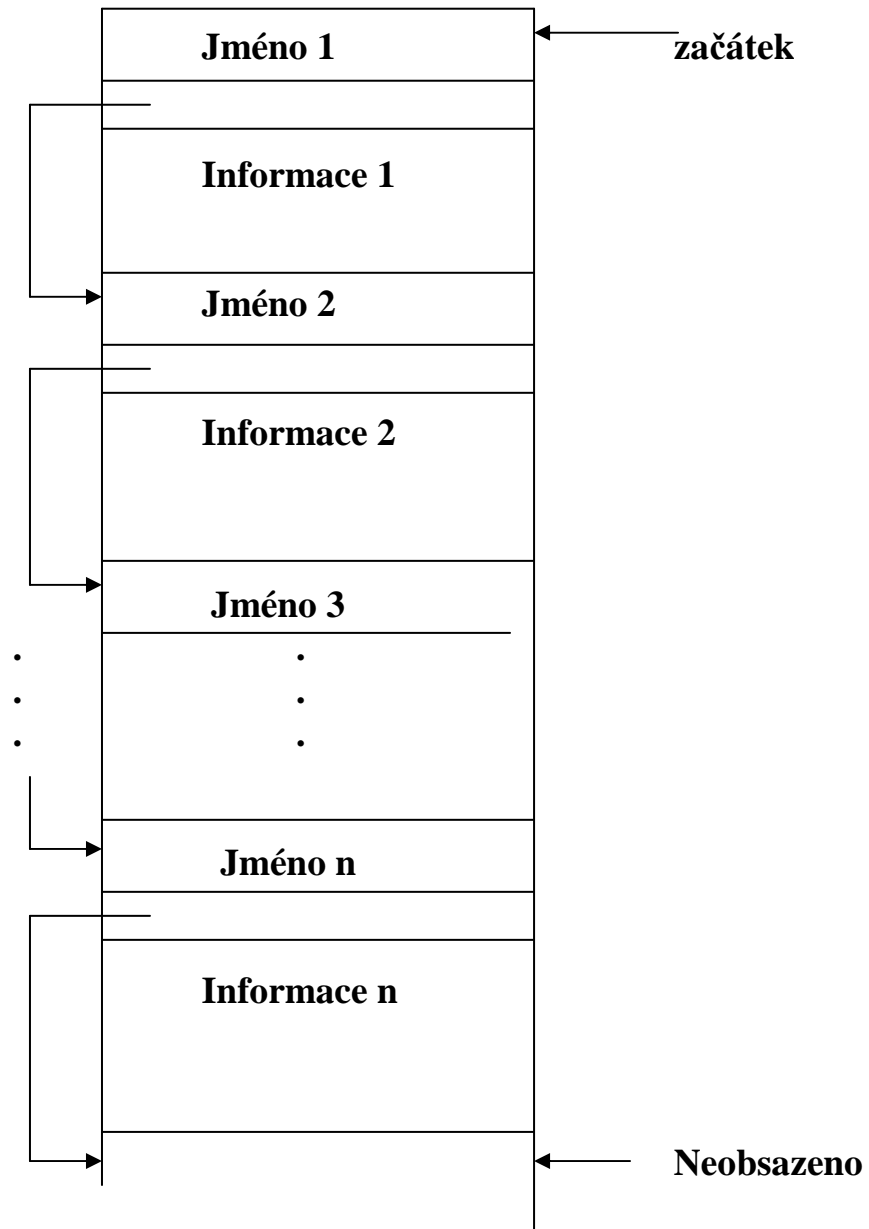
- návěští
- konstanta
- typ i příp. objektový
- proměnná
- procedura
- funkce
- metoda
- třída

2. Hladina popisu = úroveň vnoření

3. **Adresa** -návěští, funkcí, procedur, metod
-proměnných (statická nebo offset)
-konstant
4. **Použití** byla/nebyla použita
5. **Typ** -údaj o standardním jednoduchém typu
-údaj o typu definovaném uživatelem
-údaj o strukturovaném typu
-údaj o objektovém typu
6. **Formální parametr** je/není to formální parametr
7. **Druhy formálních parametrů** kolik jich má a kde jsou v TS
8. **Způsob volání** hodnotou/odkazem
9. **Hodnota** jen u konstant

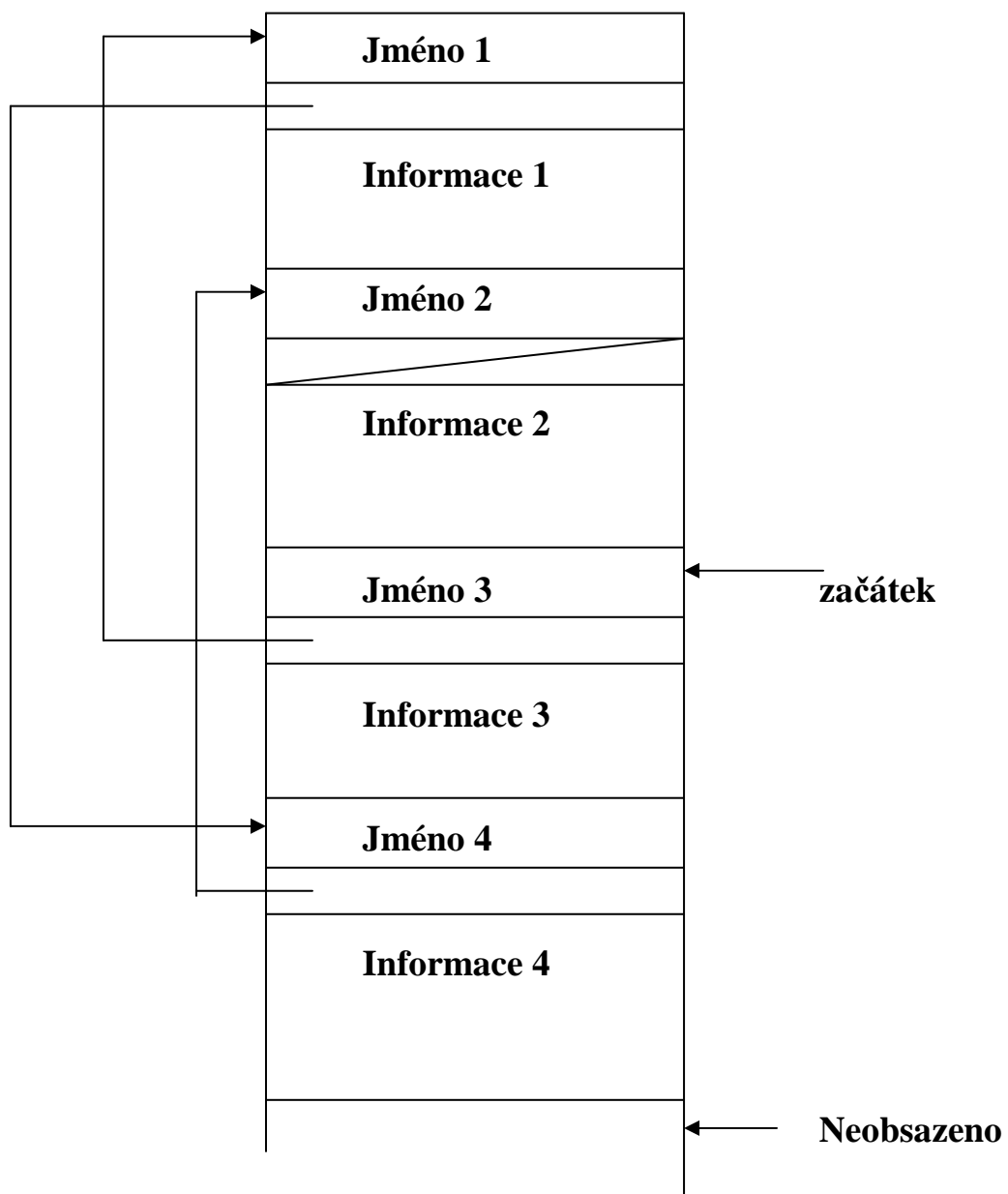
Implementace tabulky symbolů

- **Vyhledávací netříděné tabulky (jen pro krátké programy)**
 - prostá struktura
 - lineární seznam
- **Vyhledávací setříděné tabulky**
 - průběžné setřídování
 - setřídění po zaplnění
- **Frekvenčně uspořádané tabulky**
- **Binární vyhledávací stromy**
- **Tabulky s rozptýlenými položkami**

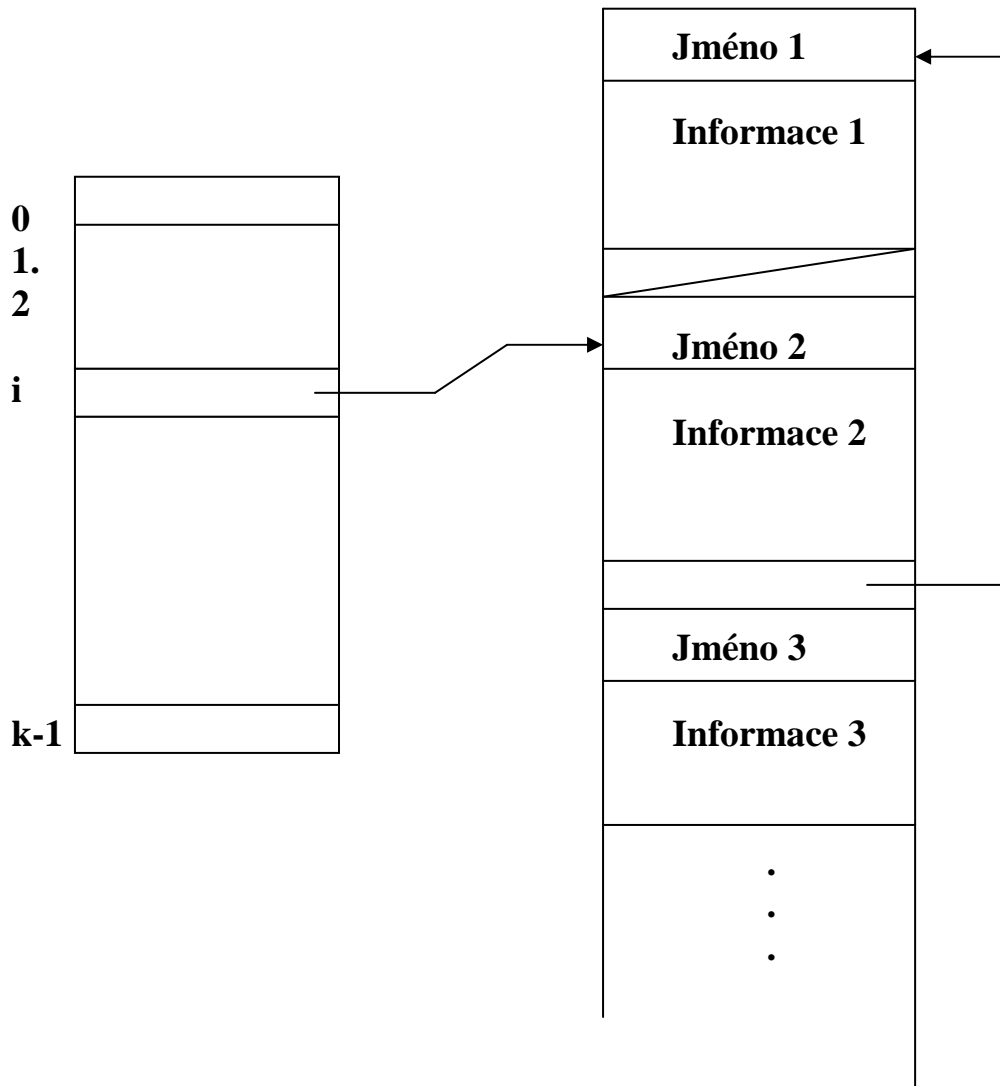
Tabulka symbolů organizovaná jako lineární seznam

? Jaká je časová náročnost v závislosti na počtu položek?

Frekvenčně uspořádaná tabulka symbolů

? Jaká je časová náročnost v závislosti na počtu položek?

Rozptýlená organizace tabulky symbolů

- Jméno upravíme na n znaků
- Rozptylovací funkce $h(\text{jméno}) = \text{zbytek po dělení } (\sum \text{pořadí}(\text{znak}))/k$
- Řešení kolizí
- Výpočtová složitost

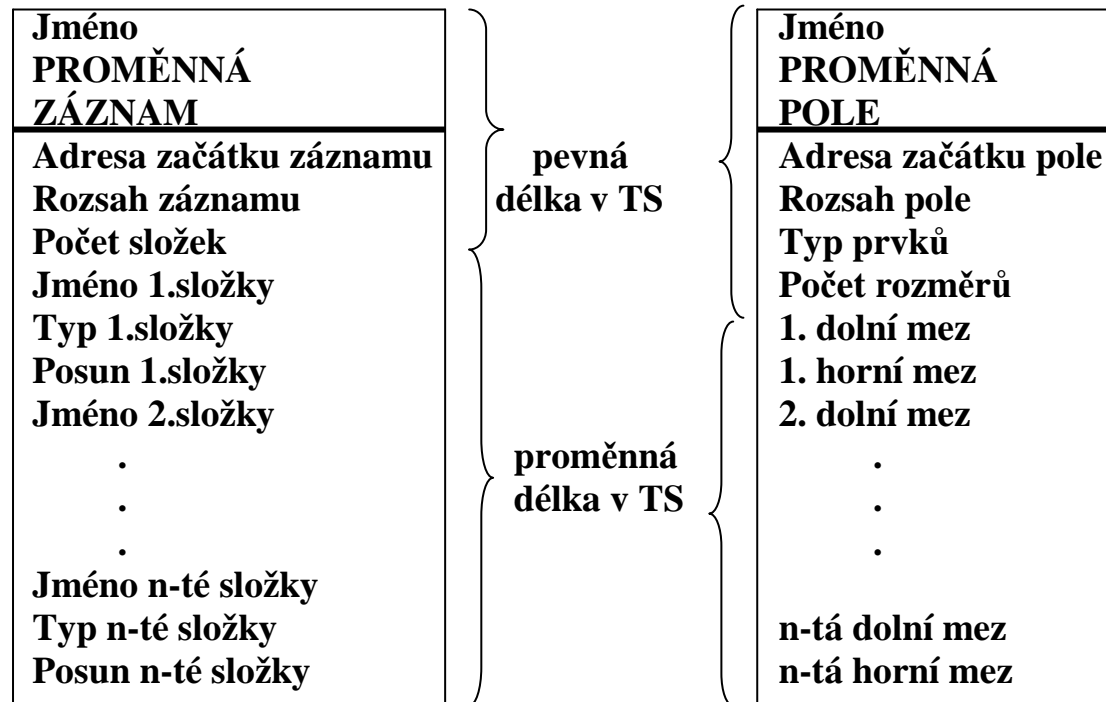
? Jaká je časová náročnost v závislosti na počtu položek?

Překlad deklaráce datových struktur

Údaj o uspořádání strukturovaného typu se nazývá **deskriptor**

Statické struktury – deskriptor lze celý vytvořit a dát do TS při překladu

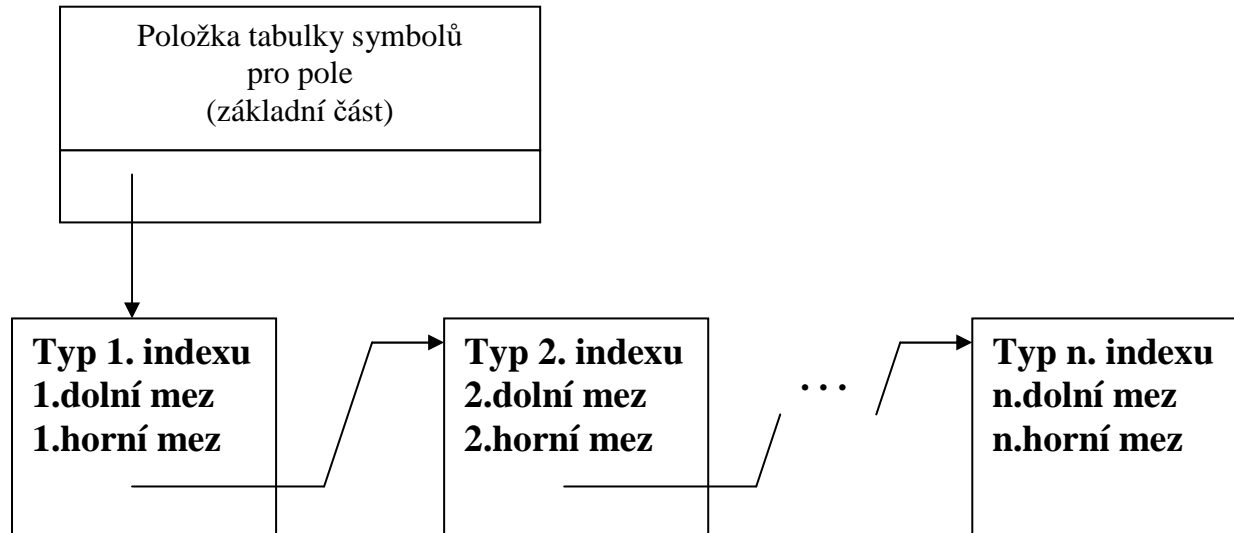
Dynamické struktury – hodnoty v deskriptoru se plní v čase výpočtu

A) Položka TS a deskriptor záznamu

B) Položka TS a deskriptor pole

**Alternativní struktura položky TS pro pole
(údaje o dimenzích jsou řetězeny do seznamu)**

Ukládání polí

Předp. deklaraci tvaru: $\text{array}[D1..H1, D2..H2, \dots, Dn..Hn]$ of T

Adresa prvku $A[i_1, i_2, \dots, i_n]$ = adresa začátku pole
+ hodnota **mapovací fce**

Adresa začátku pole = adresa prvku s nejnižšími indexy

Mapovací fce = posun prvku vzhledem k začátku pole

$$\text{hod.map.fce.prvku } [i_1, i_2, \dots, i_n] = \sum_{k=1}^n (i_k - D_k) * K_k$$

konstanty=koef.indexů
dolní meze indexů

pro $\text{pm}(T)$ = počet míst paměti k uložení prvku typu T platí:

a) při **uložení pole po řádcích**

$$K_n = \text{pm}(T)$$

$$K_k = (H_{k+1} - D_{k+1} + 1) * K_{k+1} \quad \text{pro } k = n-1, \dots, 2, 1$$

b) při **uložení pole po sloupcích**

$$K_1 = pm(T)$$

$$K_k = (H_{k-1} - D_{k-1} + 1) * K_{k-1} \quad \text{pro } k=2, 3, \dots, n$$

Mapovací funkci lze rozdělit

$$\text{Mapovací funkce} = \sum_{k=1}^n (ik * Kk) - \sum_{k=1}^n (Dk * Kk)$$

konstantní částí je (adresa_začátku pole - $\sum_{k=1}^n (Dk * Kk)$)
?co je to za adresu?

Deskriptor pole zahrnuje:

1)typ prvků, 2)počet rozměrů, 3)meze indexů, 4)koeficienty map.fce,
5)konstantní část map.fce, 6)velikost paměti pro pole

U dynamického pole se 3-6 dopočítají při běhu programu

U statických je součástí tabulky symbolů

Př. deklarace a[2..3][1..5] typu T

Pole: **a21 a22 a23 a24 a25**
 a31 a32 a33 a34 a35

necht' je: Pm(T) = 10 počet paměť.míst pro typ T
Začátek pole necht' je na 100

Uložení po řádcích: **100-109 110-119 ... 140-149**
 150-159 160-169 ... 190-199

D1=2, H1 =3

D2=1, H2 =5

K2=Pm(T)=10 tj. sloupce jsou posunuté o 10

K1=(H2-D2+1)xK2=(5-1+1)x10 = 50 tj. řádky posunuté o 50

Konstantní část = adr.začátku - (D1xK1 + D2xK2) =
100 -110 = -10

Např. a22 bude na adrese i1 x K1 + i2 x K2 + konst.část
=
=2 x 50 + 2 x 10 - 10 = 110

Uložení po sloupcích: 100-109 120-129 ... 180-189
110-119 130-139 ... 190-199

$$\mathbf{K1 = 10}$$

$$\mathbf{K2 = (H1-D1 + 1) \times K1 = (1+1) \times 10 = 20}$$

$$\mathbf{Konst. \text{ část} = 100 - (2 \times 10 + 1 \times 20) = 60}$$

Např a22 bude na adrese $2 \times 10 + 2 \times 20 + 60 = \underline{120}$

Ukládání záznamů

Předp. deklaraci tvaru: `struct p1:T1, p2:T2, ..., pn:Tn end;`

Přístup k položce p záznamu Z

$$\text{adresa}(Z.p) = \text{adresa_začátku}(Z) + \text{posun}(p)$$

Pro posun položky p_i platí:

$$\text{Posun}(p_i) = \sum_{j=1}^{i-1} \text{rozsah}(T_j)$$

Překlad objektových konstrukcí

Deklarace třídy:

```
class JMENOTRIDY extends SUPERCLASSJMENO {  
    datovepolozky    /* jako záznamy*/  
    metody          /*maji implicitni parametr this typu JMENOTRIDY /*  
} /* pri prekladu se vytvori descriptor tridy v TS */
```

Deskriptor třídy obsahuje

Ukazatel na deskriptor rodiče

Seznam datových položek

jejich offset

údaj o privat

Seznam metod

jejich vstupní bod

údaj o static

údaj o privat

Vytvoření objektu včetně inicializace jeho datových prvků lze provést:

a) **objektpromenna = new JMENO TRIDY;**

/* při výpočtu vytvoří na haldě ClassInstanceRecord (CIR)*/

/* při překladu „ v TS jméno
typ objekt
odkaz na deskriptor tridy

*/

b) **deklarací: jméno_třídy jméno_instance;** // alokuje se v zásobníku

/*při zpracování deklarace výpočtem se vytvoří CIR, jeho zásobníková
adresa a velikost byla určena při překladu

*/

Volání metody

objektpromenna . metoda (parametry) ;

-U **statických** hledá se při překladu vstupní bod v deskriptoru třídy, nenajde-li se, pak hledá v deskriptoru nadtřídy, ...

-U **dynamických** obsahuje descriptor třídy ještě ukazatel na tabulku virtuálních metod (VMT). Před prvním voláním metody je nutné vyvolat konstruktor. Ten propojí instanci volající konstruktor s VMT.

Odkaz na datovou položku

objektpromenna . datovapolozka // stejný mechanismus jako záznamy

Jednoduchá dědičnost datových položek

Potomek má zděděné položky na začátku svého rekordu, v pořadí jako u rodiče, neděděné položky jsou uloženy za nimi.

```
Př. class R { int x = 0; }  
    class P1 extends R { int y = 0; int z = 0; int u = 0; }  
    class P11 extends P1 { int v = 0; }  
    class P2 extends R { int y = 0; }
```

R	P1	P2	P11
x	x	x	x
	y	y	y
	z		z
	u		u
			v

V podstatě jako záznam, s rozdílem

- lze použít objekt typu potomka i tam, kde se očekává předek
překladač to zkontroluje podle údajů v tab.symbolů

Překlad metod - obdoba překladu funkcí

Statické metody

c . f() překlad volání f závisí na typu objektové proměnné c

- překladač vyhledá třídu C objektu c
- v C hledá metodu f
- když jí nenajde, hledá jí v rodiči C (informaci má v deskriptoru)
- ...
- pokud program není chybný, v nějakém předkovi jí najde
- volání se přeloží do skoku na její vstupní bod.

Dynamické metody

Mohou být překryty ve třídě potomka.

V době překladač nelze určit zda se jedná o metodu předka či potomka

Př. `class R { int x = 0; method f () }`
`class P extends R { method g () }`
`class PP extends R { method g () }`
`class PPP extends PP { int y = 0; method f () }`

Třída:

R

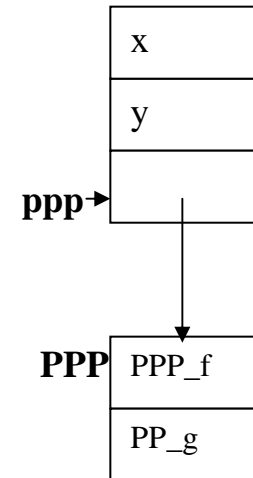
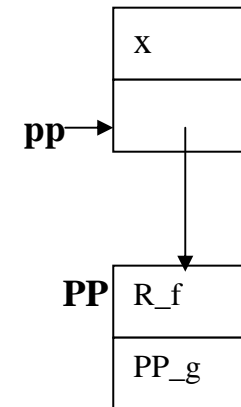
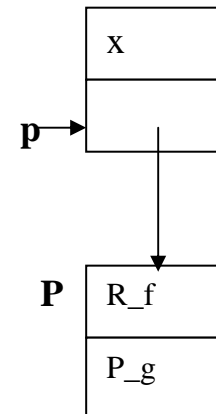
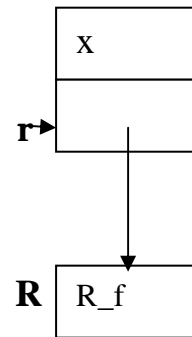
P

PP

PPP

CIR :

objektová
proměnná

R_f označuje metodu **f** z třídy **R**, ...

Ukazatel na VMT se získá pro CIR pomocí deskriptoru třídy.

Je-li proměnná **pp** ukazatel na objekt z třídy **PP** (může ukazovat na objekt třídy **PP** a jejích potomků), nelze určit při překladu zda volání **pp . f ()**

-je voláním **R_f** -ukazuje-li **pp** na objekt třídy **PP**

-nebo voláním **PPP_f** -ukazuje-li **pp** na objekt třídy **PPP**

Řešení:

- Deskriptor třídy musí obsahovat vektor s metodami pro každé ze jmen nestatických metod (VMT)
- Když třída **P** dědí z **R**, pak VMT pro **P** začíná se vstupními body všech metod platných pro **R** a pokračuje s novými metodami zavedenými v **P**
- Pokud třída **PPP** překryje metodu **R_f**, bude na místě **R_f** ve VMT pro **PPP** adresa **PPP_f**
- Při exekuci **pp . f ()** musí přeložený kód provést
 - 1.Zjistit deskriptor třídy objektu na který ukazuje **pp**,
 - 2.Z něj zjistit adresu vstupního bodu metody **f**
 - 3.Skok do podprogramu na adresu tohoto vstupního bodu

CIR musí ukazovat na deskriptor třídy, ten se uchovává i v run-time

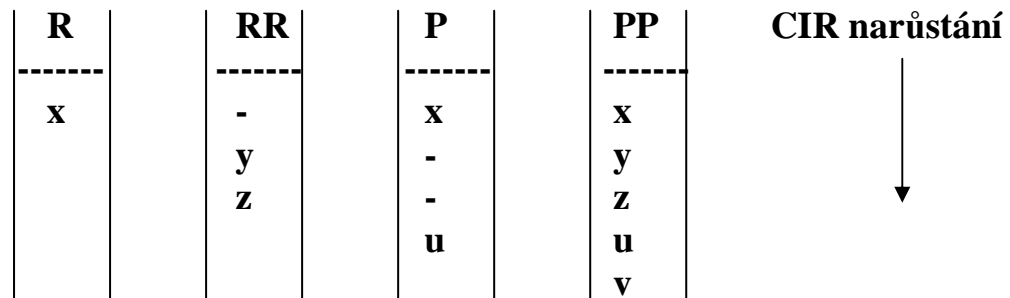
Násobná dědičnost (C++, Smalltalk, Python)

- Python upřednostní dříve uvedené
- Nelze vložit na začátek deskriptoru potomka jak položky rodiče R1, tak i rodiče R2, nutno zabránit opakovanému dědění.

Obtížné nalezení offsetu položek a metod

- Řešitelné např. barvením grafu
- uzly jsou jména položek
 - hrany spojují koexistující položky třídy
 - barvy jsou offsety (0, 1, 2, ...)

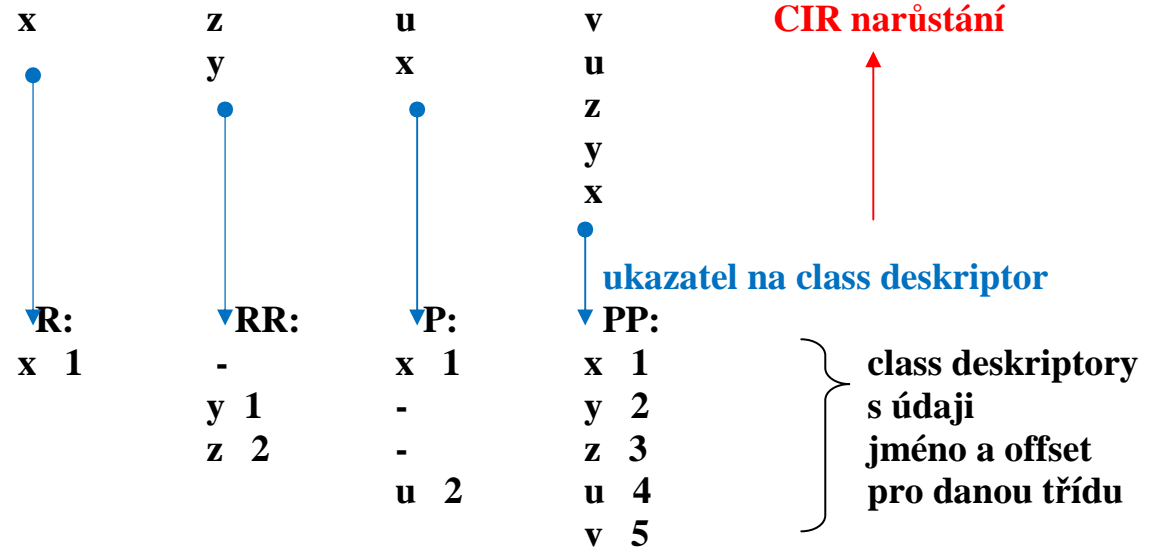
Př. `class R { int x = 0 }`
`class RR { int y = 0; int z = 0 }`
`class P extends R { int u = 0 }`
`class PP extends R, RR, P { int v = 0 }` //tady existují všechny =5barev

Zůstávají pak prázdné sloty v objektech (v CIR)

Řešení je komplikované:

Zapakovat položky v CIR každého z objektů a zaznamenat offsety v class deskriptoru.

Ušetří paměť, ale potřebuje více operací:

1. Vybrat z CIR ukazatel na deskriptor
2. Zjistit z deskriptoru offset
3. Použít zjištěný offset k přístupu k položce

Deskriptory tříd pak mají i nadále prázdné sloty, ale vlastní objekty ne.